

Jeanne Bécu, comtessa du Barry

Jeanne Bécu va nèixer el 19 d'agost de 1743 a Vaucouleurs (França) de la unió d'Anne Bécu i, presumiblement, Jacques-Baptiste Gomard de Vaubernier, monjo terciari franciscà.

El 1747, Anne Bécu es traslladà a París on es casà el 1749 amb Nicolas Rançon. El 1753 Jeanne Bécu entrà al convent de la comunitat de Saint-Aure on rebé una educació severa. Treballà a la tenda de moda regentada per Madame Labille, qui li permeté entrar en contacte amb el món dels salons parisins on, el 1764, va conèixer a Jean-Baptiste, comte du Barry-Cérès, qui esdevingué el seu amant.

Eixe mateix any va morir la favorita del rei Lluís XV, Madame de Pompadour, i el 1768, la reina Marie Leszczyńska. El duc de Richelieu desitjava col·locar a una favorita de la seua elecció. Jean-Baptiste Dubarry presentà la seua amant a Richelieu, qui organitzà una cita secreta amb Lluís XV. Seduït per la seua bellesa i el caràcter de Jeanne, el rei manifestà de seguida el seu desig de convertir-la en la seua nova favorita. Jean-Baptiste Dubarry arreglà aleshores un matrimoni amb el seu germà menor, el comte Guillaume Dubarry, qui fou compensat econòmicament.

La comtessa du Barry fou presentada a la Cort el 1769 i s'instal·là a Versalles. La nova favorita fou criticada per part dels partidaris del ministre del rei, el duc de Choiseul, les filles del rei i de la futura reina Maria Antonieta. Lluís XV acabà per despedir al seu ministre.

A la mort de Lluís XV, el 1774, Madame du Barry fou expulsada de Versalles. El 1776 Lluís XVI la deixà instal·lar-se al castell de Louveciennes, el usdefruit del qual li havia cedit Lluís XV. Allí portà una vida tranquil·la junt al duc de Brissac.

En esclatar la Revolució de 1789, la comtessa es convertí en sospitosa per la seua antiga condició de favorita del rei i els seus reiterats viatges a Anglaterra. Declarada enemiga de la Revolució, fou empresonada, condemnada a mort, i guillotinata el 8 de desembre de 1793.

*Madame du Barry. Manises, darrer quart del segle XIX.
Pisa amb esmalt estannífer. CE1/00506.*

Arxiu fotogràfic, Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries "González Martí". Foto: Pilar Záforas Gil.

Història d'un retrat

El bust de Madame du Barry que conserva el Museu Nacional de Ceràmica, fet en pisa amb esmalt estannífer blanc, és una rèplica del retrat de l'escultor Augustin Pajou de 1773. Pajou féu diversos busts de la favorita reial, gràcies a l'èxit dels quals arrancà la seua carrera com a escultor: entre ells, un en porcellana fet a la manufactura reial de Sèvres el 1771, i d'altre de marbre, de tamany natural, presentat al Saló de 1773. La peça fou aclamada com una obra mestra i les crítiques foren molt elogioses.

Entusiasmada per l'obra, Madame du Barry demanà a Pajou que lliurara un bust d'escaiola a la manufactura de porcellana del carrer Faubourg du Temple per a obtenir una còpia en aquest material. El 1773, el bust fou enviat a Jean-Baptiste Locré, fundador de la manufactura de porcellana alemanya, instal·lada eixe mateix any a La Courtille, carrer de la Fontaine-au-Roi. Algunes de les

còpies d'aquesta manufactura estan signades per l'artesà i futur director, Laurent Russinger, i datades el 1775, és a dir, després de la mort de Lluís XV i l'expulsió de la favorita de la Cort. Els bescuits de Locré reproduïen amb fidelitat el marbre original.

La fama del bust de 1773 fou enorme, la qual cosa explica la gran quantitat de còpies executades a partir del mateix a mitjanies del segle XIX. A França fou distribuït pels tallers de buidat del Louvre, les Éditions Barbedienne, Susse, Sanson i Servant. A Itàlia, la Manifattura di Signa fou una gran distribuïdora. Hi ha còpies en els materials més diversos- marbre, terracota, escaiola, bescuit de porcellana, bronze, cera i pedra-, així com també distintes variacions que mostren a la comtessa com a Flora, Diana, etc.

L'exemplar que conserva el Museu Nacional de Ceràmica fou realitzat a Manises al darrer quart del segle XIX. Sota la direcció de González Martí, el bust s'exhibia a la sala de Maria Antonieta.

Madame du Barry i les arts

El paper de la comtessa du Barry, de la mateixa manera que el de la seua predecesora, la marquesa de Pompadour, en el desenvolupament i evolució de les arts de l'època és un tema controvertit. S'ha matisat la seua influència en la aparició del nou gust per "lo grec". S'ha fet menció també als consells que probablement va rebre del comte du Barry i del duc de Brissac. La qualitat i la riquesa dels béns mobles i immobles que encarregà sols foren possibles gràcies a la capacitat econòmica i l'estatus social de què gaudia la comtessa com a favorita del rei, i sovint s'han criticat les enormes despeses en obres i objectes d'art, joies i indumentària. No obstant això, amb l'elecció personal del projecte de Ledoux i la seua preferència per la pintura de Vien front a la de Fragonard, la comtessa deixava clara la seua aposta per l'art més modern de l'època.

El 1769, Lluís XV oferí el palau de Louveciennes a la favorita, qui encarregà a Claude Nicolas Ledoux un nou pavelló, inaugurat el 1771. Considerat com un exemple arquetípic del neoclassicisme, la comtessa encarregà la seua decoració als pintors

Vien, Drouais, Briard i Restout le Jeune i als escultors Pajou, Allegrain, Falconet, Lecomte, Monot, Boizot, Caffieri i Mouchy, amb un programa iconogràfic centrat en l'amor. Per tal d'amoblar el pavelló comptà amb el fuster Louis Delanois, l'escultor Guichard i el dorador Cagny, trio que ja havia intervingut als apartaments de Versalles.

Malgrat la seua expulsió de la Cort, Madame du Barry, conservà l'úsdefruit de les propietats de Louveciennes i totes les seues rendes vitalícies. El pavelló esdevingué una mena de museu on coneguts i curiosos s'apropaven a gaudir el luxe de la seua decoració.

La pintora Vigée Le Brun relata com era Louveciennes el 1789:

«...un podia creure que es trobava a la casa de l'amant de diversos monarques que l'havien enriquit tots amb els seus regals. Aquestes restes de magnificència contrastaven amb la simplicitat que havia adoptat l'ama de la casa en el seu vestit i en la seua manera de viure. [...]. El saló era magnífic: a més de gaudir de les millors vistes del món, les xemeneies, les portes, tot estava treballat de la manera més fina; fins i tot els panys podien admirar-se com a obres mestres d'orfebreria, i els mobles eren d'una riquesa, d'una elegància més enllà de qualsevol descripció.»

ORGANITZACIÓ:

Museu Nacional de Ceràmica
i Arts Sumptuàries "González Martí"

COMISSARIAT I TEXTOS: Liliane Cuesta Davignon

CONSERVACIÓ: Inma Félez Bernad

TRADUCCIONS: María José Badenas Población

DISSENY I MAQUETACIÓ: Quinto A Estudio Gráfico

MUNTATGE: Veolia

AGRAÏMENTS

Nadine Bouzan, Biblioteca, Universitat de Perpignan Via Domitia · María Concepción de la Torre, Museo Nacional de Escultura · Nathalie Dioh, RMN-Grand Palais · Kit Goldstein Grant, Frick Collection, Nueva York · Céline Vichard, Fondation Julienne Dumeste · Mary Wassermann, Philadelphia Museum of Art.

